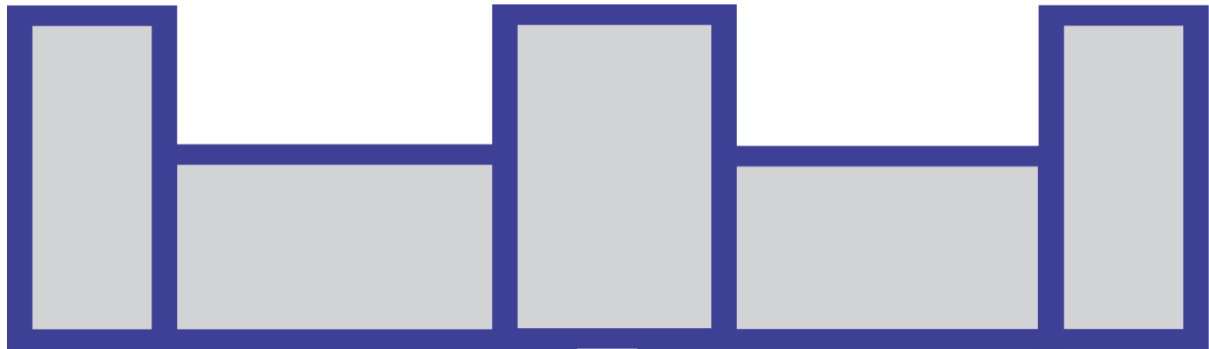

ОСМИ ИЗВЕШТАЈ ОД МОНИТОРИНГ НА МЕДИУМСКО ИЗВЕСТУВАЊЕ ЗА РАБОТАТА НА СОБРАНИЕТО

СОБРАНИЕТО ПОД ЛУПА

**Засилување на политичката дебата
и делиберативниот дискурс**

АПРИЛ 2015

ОСМИ ИЗВЕШТАЈ ОД МОНИТОРИНГОТ НА МЕДИУМСКОТО ИЗВЕСТУВАЊЕ ЗА РАБОТАТА НА СОБРАНИЕТО

(АПРИЛ 2015)

Институтот за демократија „Социетас Цивилис“ – Скопје (ИДСЦС) и Институтот за Источна и Централна Европа и Балканот (ИЕКОБ) почнувајќи од јуни 2014 до мај 2015 година го следат нивото на квалитет на дебатата во Собранието и известувањето на медиумите за работата на пратениците. Мониторингот се одвива во рамките на проектот „Собранието под лупа, засилување на политичката дебата и делиберативниот дискурс“ финансиски поддржан од Европската Унија. Во текот на периодот на мониторинг ќе бидат изготвени десет месечни извештаи за квалитетот на дебатата во Собранието и за медиумското известување. Пред вас е осмиот извештај кој се однесува на известувањето на 10 национални медиуми, во периодот од 1 – 30 април 2015.

Целта на мониторингот е на емпириски начин да се дојде до сознание, во која мера медиумите се дел од процесот на делиберација во општеството, при создавањето на јавните политики, односно во која мера на пошироката јавност и ги пренесуваат аргументите изнесени во собраниските расправи.

По секој мониториран месец јавноста ќе биде информирана преку извештаи за клучните наоди од мониторингот на медиумите и од мониторингот на дебатата во Собранието.

А. РЕЗИМЕ

Медиумите во април го намалија известувањето за случувањата во Собранието. Притоа, во објавените информации во кои се споменува Собранието, почесто во фокусот беше актуелната политичка криза и начините за нејзино разрешување отколку работата, дискусиите и аргументите на пратениците на седниците.

Главни извори во медиумските информации кои се однесуваат на Собранието во април повторно се пратениците. На второ место, како извори, се членови на политичките партии, а на трето, според застапеноста, се странски претставници што се должи на нивното вклучување во обидите за решавање на политичката криза во земјата. Застапеноста на владините министри како извори е значително опадната во април споредено со претходните месеци.

Медиумите повторно објавија повеќе информации во кои како извори се наведени пратеници од една политичка опција, отколку информации во кои истовремено се застапени извори и од власта и од опозицијата. Притоа, драстично повеќе се застапени пратеници од владеачките партии, додека опозициските пратеници се најмалку застапени од почетокот на мониторингот.

Јавноста останува генерално недоволно информирана од страна на медиумите за случувањата во Собранието, законите кои се разгледуваат и аргументите кои ги изнесуваат пратениците на седниците.

Собранието во април 2015, повторно, најчесто е споменувано во контекст на пошироката политичка состојба во државата, односите меѓу партиите и политичката криза во земјата, а многу поретко за дискусиите на седниците.

Во медиуми кои објавуваат на македонски јазик во април се објавени 70% од информациите во кои се споменува Собранието, а во медиумите на албански јазик 30%. Од објавените информации, 71% се текстови во дневни весници, а 29% се телевизиски прилози.

Б. МЕТОДОЛОГИЈА НА ИСТРАЖУВАЊЕТО

Мониторингот на медиумите опфаќа следење на објавените информации во 10 национални медиуми во кои се спомнуваат пратениците и Собранието. Следењето ги опфаќа текстовите објавени во шест дневни весници од кои четири на македонски и два на албански јазик. Од телевизиските прилози се следат објавените информации на централните информативни емисии на четири национални телевизии од кои две се на македонски, а две на албански јазик. Со мониторингот се опфатени следните медиуми:

Весници:

- „Дневник“;
- „Утрински весник“;
- „Вечер“;
- „Слободен печат“;
- „Коха“;
- „Лајм“.

Телевизии:

- „Сител“;
- „Телма“;
- „Алсат-М“;
- „МРТ2 програма на албански јазик“.

Во наведените медиуми се следат и анализираат информации во кои се спомнуваат Собранието, пратениците и законодавната постапка. Притоа, во истражувањето, како пратеници од опозиција се сметани и припадниците на опозициските партии кои на последните парламентарни избори добија мандати, но одлучија да не ги прифатат. Во секој поединечен текст и телевизиски прилог се анализираат главните елементи односно жанрот, фокусот на информацијата, видот, бројот, страната и јавноста на изворите.

В. ПОЛИТИЧКИ КОНТЕКСТ

Согласно Уставот, Собранието ја има законодавната власт и е составено од 123 пратеници. Пратениците се избираат на непосредни избори, по пат на пропорционални изборни листи за мандат од четири години. На последните парламентарни избори, одржани во април 2014 година, партијата Внатрешна македонска револуционерна организација – Демократска партија

за македонско национално единство (ВМРО-ДПМНЕ) освои 61 пратеник, а нивниот коалиционен партнер со кој ја формираат Владата, Демократската унија за интеграција (ДУИ), освои 19 пратеници. По еден пратеник во Собранието освоија партиите на Граѓанска опција за Македонија (ГРОМ) и Национална демократска преродба (НДП). Пратеникот кој мандатот го доби од НДП и покрај одлуката на партијата да го бојкотира Собранието се приклучи кон пратеничката група на ДУИ. Со тоа сега пратеничката група на ДУИ брои 20 пратеници.

Од почетокот на мониторингот до објавувањето на овој извештај, пратениците од најголемата опозициска коалиција предводена од Социјалдемократскиот сојуз за Македонија (СДСМ), која на изборите освои 34 мандати, ја бојкотираат работата на Собранието.¹ Во месец февруари во Собранието опозициски дејствуваа десет пратеници, седум од Демократската партија на Албанција (ДПА) и тројца од опозициската коалиција на СДСМ кои одлучија да ги прифатат мандатите. Мнозинството во Собранието во ноември ја започна процедурата за одземање на мандатите на 31 опозициски пратеник кои го бојкотираат парламентот. Постапката до објавувањето на овој извештај сè уште не е завршена. Кон крајот на јануари, Зоран Заев, водачот на опозицијата предводена од СДСМ на прес-конференции почна да ги објавува таканаречените „бомби“, односно наводни прислушувани аудио снимки за високи државни функционери. На 30 март претставници на двете најголеми партии ВМРО-ДПМНЕ и СДСМ се сретнаа во Брисел на преговори за разрешување на политичката криза со посредство на тројца пратеници² од Европскиот парламент. Лидерите на двете партии ги повторија преговорите и на 15 април меѓутоа како и првиот пат средбите не донесоа решение ниту поместување во политичката состојба.

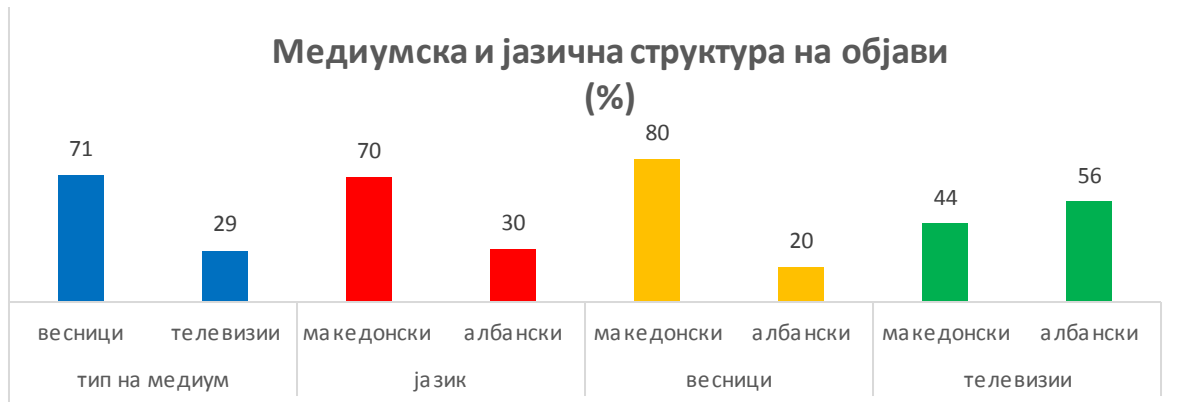
Г. НАОДИ ОД МОНИТОРИНГОТ

Овој извештај ги опфаќа објавените новинарски информации кои се однесуваат или ја допираат работата на Собранието во периодот од 1 до 30 април. Анализирани се вкупно 92 новинарски текстови и прилози објавени во весниците и на телевизиите. Од нив според:

- тип на медиум: 71% се во весници, а 29% на телевизиите;
- јазик: 70% се објавени во медиуми на македонски, а 30% на албански јазик;
- од текстовите објавени во печатени медиуми, 80% се објавени во весници на македонски, а 20% во весници на албански јазик;
- од прилозите на телевизиите, 44% се објавени на македонски, а 56% на албански јазик.

¹ Опозициските пратеници Роза Топузовска Каревска од Либерално демократската партија, Солза Грчева и Љубица Буралиева од СДСМ одлучија да ги прифатат пратеничките мандати освоени на изборите и покрај одлуката на опозициската коалиција за бојкот на работата на Собранието.

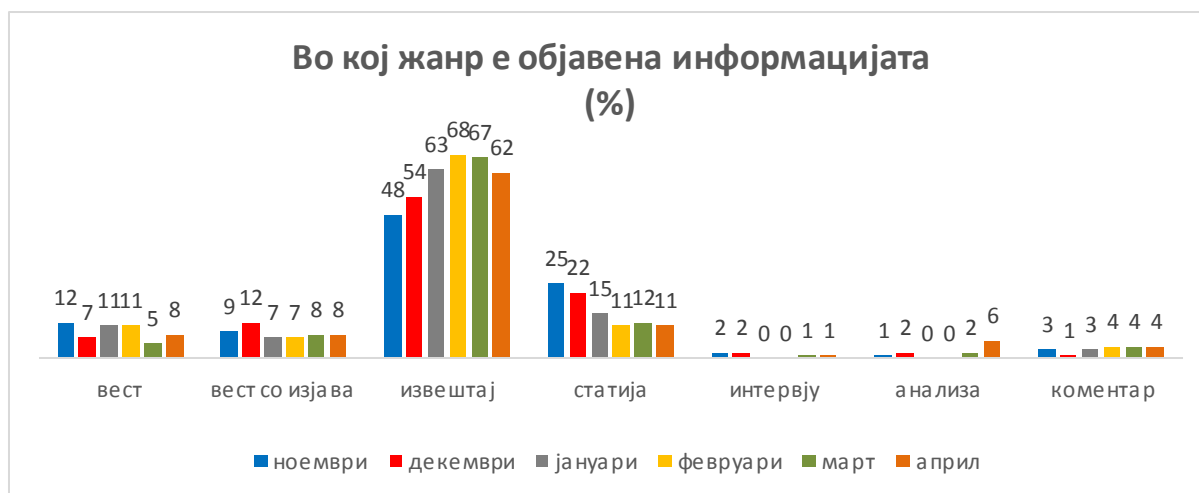
² Во разговорите во Брисел меѓу претставниците на владејачката ВМРО-ДПМНЕ и на опозиционата СДСМ посредуваа пратениците од Европскиот парламент Иво Вајгл, Ричард Ховит и Едуард Кукан.

I. ЖАНР НА ИНФОРМАЦИИТЕ

Според жанровските карактеристики, во април, новинарските текстови и прилози во кои се спомнува Собранието во најголем дел беа структурирани како извештаи, 62%, а во 16% како кратки вести. Во 11% информациите беа структурирани како статии, во 6% како анализи, а во 4% како коментари или колумни. Ова укажува дека медиумите и во април го задржаа трендот најголем дел од информациите во кои споменува Собранието да бидат информативни без притоа аналитички да се осврнуваат на настаните.

Севкупно 78% од објавените информации во кои се спомнува Собранието содржат само информативни елементи, а 22% содржат и аналитички елементи, тренд кој е сличен со изминатите месеци.

II. ФОКУС НА ТЕКСТОВИТЕ И ПРИЛОЗИТЕ

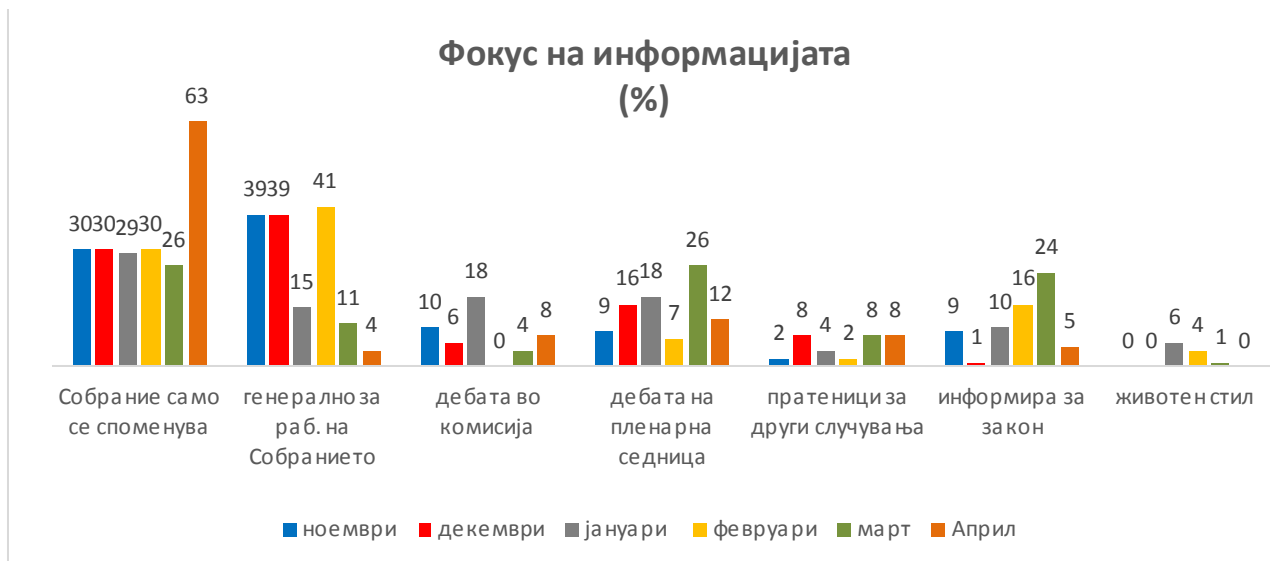
Мониторингот на објавените содржини покажува дека во април медиумите поретко информираше за содржината на парламентарните седници односно за аргументите и ставовите на пратениците споредено со претходниот месец. Таков е фокусот во 20% од објавените и мониторираните информации што е 10% помалку отколку во март кога ваков фокус имале дури 30% од информациите. Исто така, во април медиумите почесто информираше од пленарните седници (12%), а поретко од седниците на собраниските комисији (8%).

Медиумите најмногу информираа за собраниските седници во јануари 2015. Тогаш за дискусиите на пратениците и нивните аргументи медиумите информираа во 26% од објавените информации следејќи го големиот јавен интерес за дискусиите околу законите за високо образование и за хонорарците.

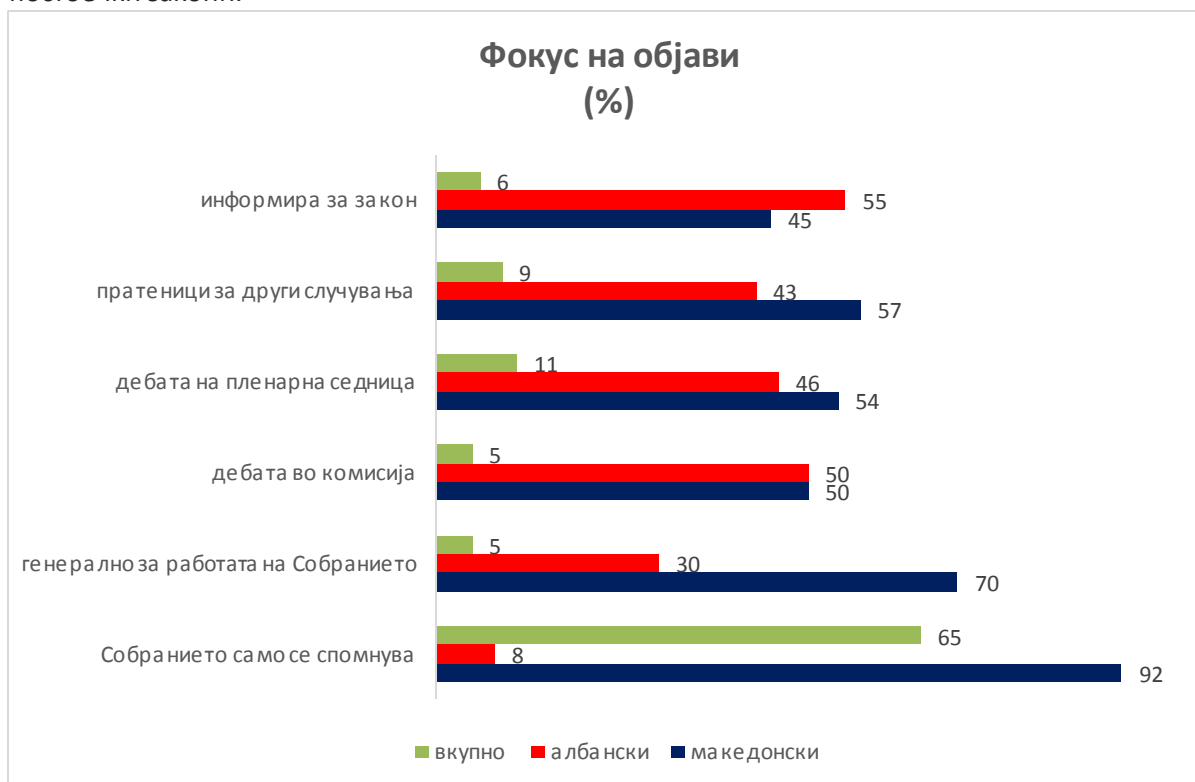
Во април, во 63% од случаите Собранието само се спомнува, но суштината на информацијата не се однесува на работата на пратениците, туку најчесто на односите меѓу партиите и генерално на политичката состојба во државата. Тоа претставува драстично зголемување на информациите со ваков фокус, за дури 37% споредено со март. Исто така, во периодот од ноември до февруари Собранието само се спомнуваше просечно во околу 30% од објавените информации. Во април медиумите најчесто го спомнуваа Собранието во контекст на т.н. „бомби“ кои на прес конференции ги објавуваше опозицијата, бојкотот на парламентот од страна на опозициските пратеници.

Во 4% од случаите објавените информации се однесуваа, генерално, на работата на Собранието. Тоа е намалување на овој процент за 7% споредено со март, исто така со тоа овој процент достигна најниско ниво од досегашниот мониторинг. Овие информации во најголем дел се однесуваат генерално на работата на Собранието и односите меѓу партиите во него, без да се навлегува во детали од седниците.

Во април се бележи драстично намалување на процентот на медиумски содржини кои информираат за стапување во сила на нови закони, законски измени, или за престанок на важење на одредби од закони на 5%. Во минатите мониторираните периоди такви беа 24% од објавените содржини во март, 16% во февруари, 10% во јануари.

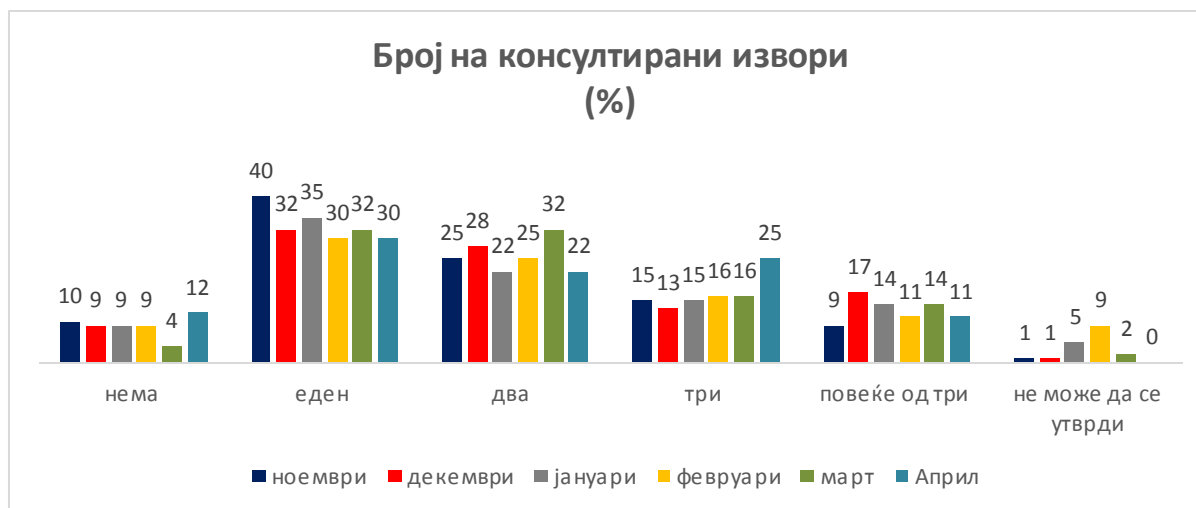
Во април може да се забележи дека медиумите кои објавувале информации на албански јазик го намалиле процентот на објавени информации. Притоа, медиумите на албански јазик повеќе објавувале информации кои се однесуваат на стапување во сила на нови закони или измени на постоечки закони.

III. БРОЈ И СТРАНА НА ИЗВОРИ

Во мониторираните текстови и прилози во април се зголеми процентот на информации во кои се наведен три извори за 9% споредено со март. Со тоа овој процент достигна 25% што највисоко ниво во последните пет мониторирани месеци. Процентите на објавени информации во кои се наведени еден и повеќе од три извори бележат благо опаѓање споредено со март. Поголема промена има во процентот на информации во кои не е наведен ниту еден извор кој во април се зголеми за 8% споредено со март и достигна 12% што водено е највисока вредност за оваа категорија во последните 5 мониторирани месеци. Исто така, за сметка на растот на информации со по 3 извори или без никакви извори, процентот на информации во кои се наведени два извори е намален за 10%, односно од 32% во март опадна на 22% во април.

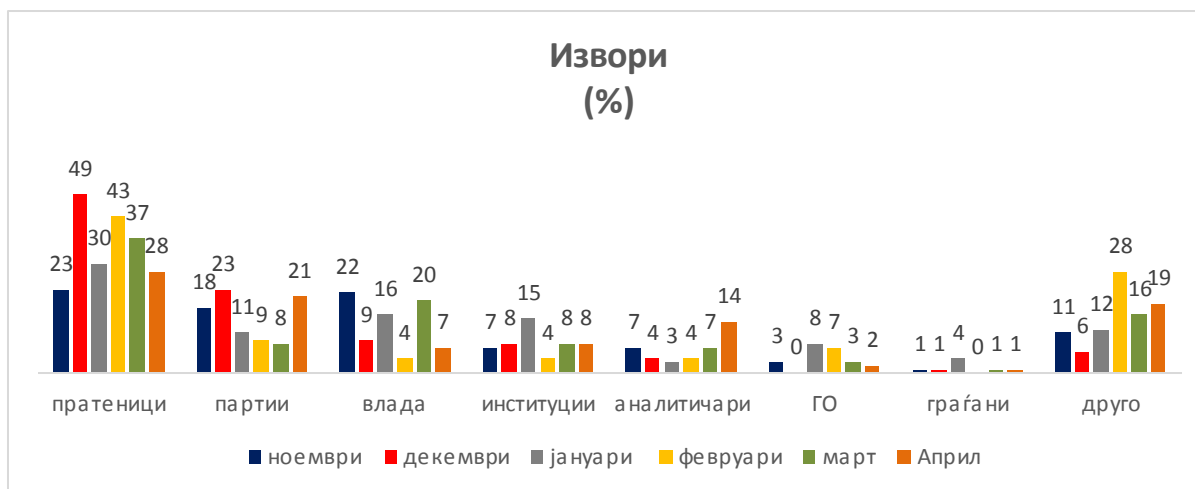

Во април повторно како и сите изминати месеци најчести извори во објавените информации во кои се споменува Собранието беа пратениците, но значително помалку споредено со претходните два месеци. Во април пратениците беа застапени како извори во 28% од информациите споредено со 37% во март и 43% во февруари. За сметка на намалувањето застапеноста на изворите пратеници, овој месец се зголеми процентот на извори од политички партии и на странските претставници. На партиите отпаѓаат 21% од изворите, а на „другите“ извори во кои спаѓаат странските претставници, дипломати и претставници 19% од изворите. Воедно, на највисоко ниво од почетокот на мониторингот се искачи застапеноста на аналитичарите и експертите во медиумските информации во кои се споменува Собранието. Аналитичари и експерти се застапени во 14% од информациите што е двојно повеќе споредено со претходниот месец.

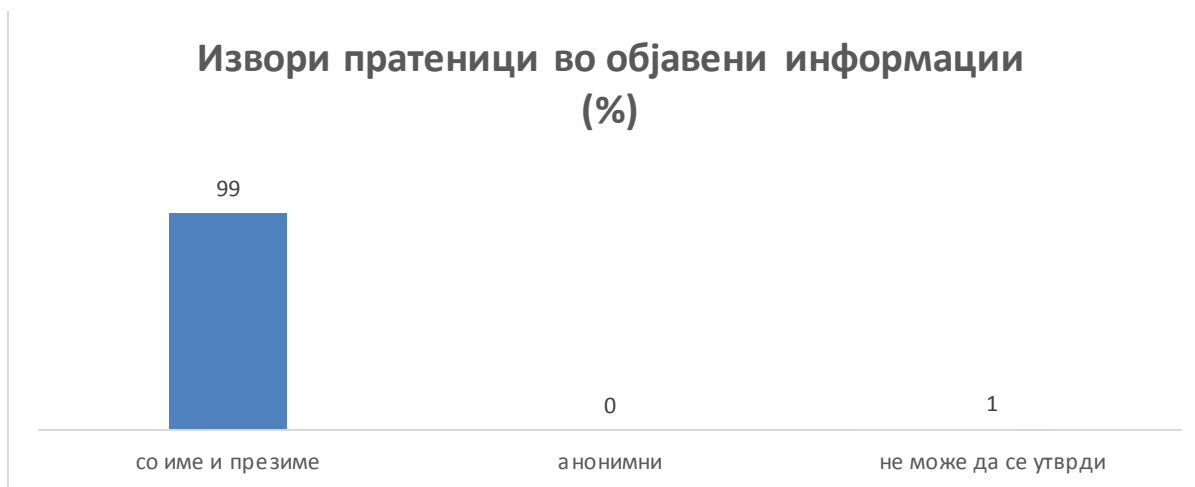
Зголемувањето на „другите“ извори се должи на вклучувањето на странските претставници, меѓу кои претставници од Европскиот парламент и Европската комисија како и високи претставници на Соединетите Американски Држави.

Во април значително помалку биле застапени членовите на владата – 7%, што е пад од 13% споредено со март. Претставници на други државни институции се застапени во 8% од случаите.

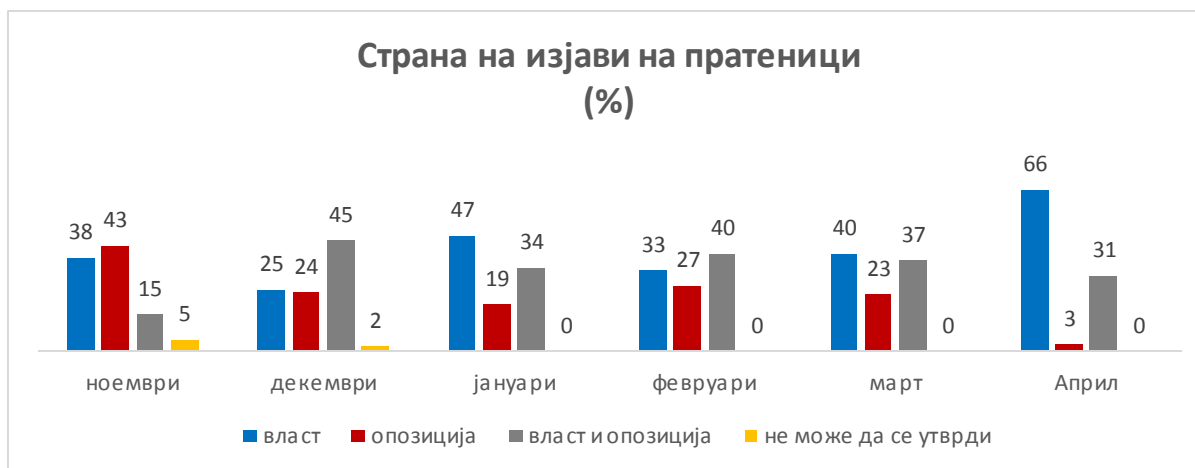
Во април 2015 година, во 99% од објавените информации во кои изворите се пратеници се наведени со име и презиме.

Ако се анализира според тоа на која политичка опција припаѓаат пратениците, кои како извори биле консултирани во новинарските текстови и прилози, произлегува дека медиумите и во април почесто објавувале информации во кои се наведени извори само од една политичка опција, 66%. Притоа се забележуваат големи промени во застапеност, односно застапеноста на информации во кои изворите се од владејачкото мнозинство е дополнително зголемена на 66%, а процентот на застапеност на опозицијата е најнизок од досегашниот мониторинг на

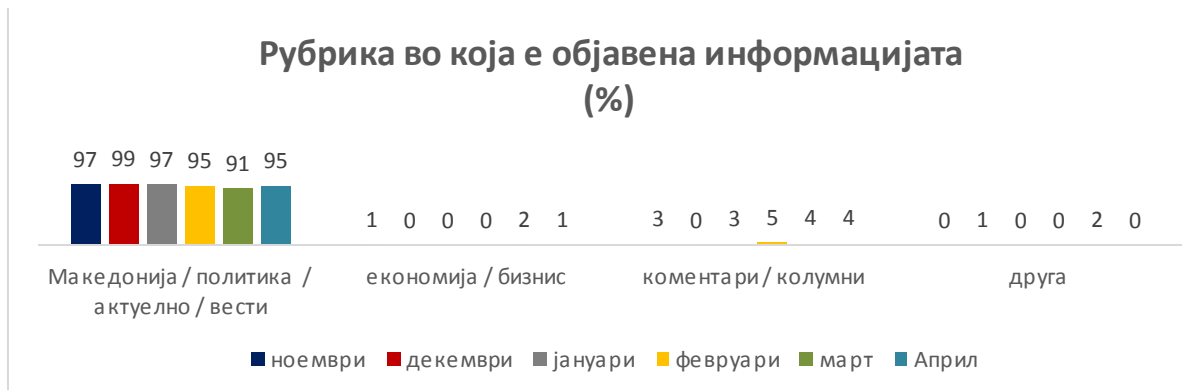

медиумското известување за Собранието и изнесува само 3%. Во 31% од случаите медиумите, во информациите во кои се споменува Собранието, консултирале истовремено извори и од власта и од опозицијата.

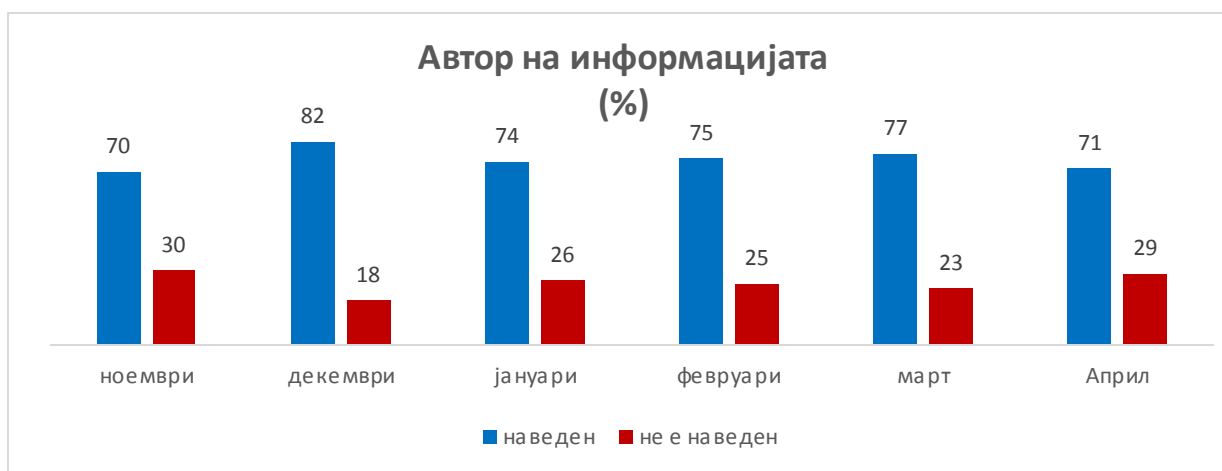
IV. РУБРИКА

Според податоците од мониторингот, во април 37% од текстовите и прилозите во кои е опфатено Собранието биле најавени на насловните страници на весниците или во генералната најава на вестите во телевизиските дневници, а 63% не добиле такво место. Во однос на рубриките, овие информации најчесто, во 95% од случаите, се објавени на почетните страници од весниците и во почетните делови од дневниците како „Македонија“, „Политика“, „Актуелно“ или слично. Информации во кои се спомнува Собранието многу поретко, само во 4% од случаите, се објавени во рубриките како „Коментари“ и „Колумни“. Во април само 1% од мониторираните информации кои се однесуваат на законодавниот дом се објавени во рубриките посветени за економија и бизнис, а исто толку и во други рубрики.

Во набљудуваните медиумски содржини во април, во 71% од текстовите и прилозите е наведен, а во 29% не е наведен авторот на објавената содржина во која се спомнува Собранието.

Д. ЗАКЛУЧОЦИ

- Медиумите и во април го задржаа трендот најголем дел од информациите во кои се спомнува Собранието да бидат информативни без притоа аналитички да се осврнуваат на настаните. Вкупно 78% од објавените информации во кои се спомнува Собранието содржат само информативни елементи, а 22% содржат и аналитички елементи.
- Медиумите во април го намалија известувањето за случувањата во Собранието, а во центарот на медиумскиот интерес беа обидите за решавање на политичката криза во земјата.
- Повеќе од двојно споредено со март се зголеми процентот на информациите во кои Собранието само се спомнува, а содржината не се однесува на парламентарните дискусии, туку на политичката криза и состојбата во државата како и на односите меѓу партиите. За сметка на тоа се намали процентот на информации кои директно се однесуваат на парламентарните дискусии.
- Медиумите најчесто консултираа по еден извор 32%, но во април се зголеми процентот на информации во кои се наведени три извори, но и на информации без ниту еден извор. Притоа, најчести извори во информациите во кои се помнува Собранието повторно беа пратениците. Нивниот процент се намали споредено со претходните два месеци, а за сметка на тоа се зголеми застапеноста на извори од политички партии, странски претставници и дипломати и на аналитичари што во најголем дел се должи на продлабочувањето на политичката криза и зачестените посети на странските претставници на земјата.

- Во набљудуваниот период, од 1 до 30 април во информации во кои како извори се наведени пратеници од Собранието, повторно во поголем дел, 69%, се застапени пратеници само од една политичка опција.
- Драстичен е падот во застапеноста на опозициски пратеници како извори во информациите имајќи предвид дека на нив отпаѓаат само 3% додека пратениците од владејачките партии се застапени во 66% од информациите. Во останатите 31% од информациите истовремено се застапени пратеници и од власта и од опозицијата.
- Во медиуми кои објавуваат на македонски јазик во април се објавени 70% од информациите во кои се споменува Собранието, а во медиумите на албански јазик 30%. Од објавените информации, 71% се текстови во дневни весници, а 29% се телевизиски прилози.

Проектот „Собранието под лупа, засилување на политичката дебата и делиберативниот дискурс“ е финансиран од страна на Европската Унија.

Оваа публикација е изготвена со помош на Европската Унија. Содржината на публикацијата е единствена одговорност на Институт за демократија „Социетас Цивилис“ – Скопје (ИДСЦС) и на никаков начин не може да се смета дека ги одразува гледиштата на Европската Унија.